

ע"פ 7247/13 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 7247/13

לפני:
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט מ' מזוז

פלוני

המערער:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב
מיום 08.10.2013 בתפ"ח 39597-04-11 שניתן על
ידי כבוד השופטים: ש' דותן; ש' שוחט, ד' אבניאלי

(15.10.15)

ב' בחשון תשע"ו

תאריך הישיבה:

עו"ד אלון דוידוב

בשם המערער:

עו"ד נילי פנקלשטיין
עו"ד וירגיניה ארבלי; עו"ד סמחו

בשם המשיבה:
מתורגמן:

השופט י' דנציגר:

1. לפנינו ערעור על הכרעת דינו וגזר דינו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו (השופטים ש' דותן, ש' שוחט וד"ר ד' אבניאלי) בתפ"ח 11-04-39597 מיום 8.10.2013, במסגרתם הורשע המערער, לאחר הליך הוכחות, בביצוע עבירות של מעשה אינוס ומעשה סדום בקטינה בת משפחה מתחת לגיל 14 (ריבוי עבירות), לפי סעיף 351(א) לחוק העונשין (תיקון 30) (להלן: חוק העונשין כנוסחו דאז); ומעשה מגונה בקטינה בת משפחה מתחת לגיל 14 (ריבוי עבירות), לפי סעיף 351(ג)(2) ו-(ד) לחוק העונשין כנוסחו דאז.

2. בגין הרשעתו הושת על המערער עונש של 12 שנות מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו); שנתיים מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים מיום שחרורו מן המאסר, כשהתנאי הוא שלא יעבור עבירה לפי סימן ה' לפרק י' לחוק העונשין התשל"ז-1977 ופיצוי המתלוננת ד.ד. בסכום של 25,000 ש"ח.

עובדות כתב האישום

3. על פי עובדות האישום הראשון, ביצע המערער שורה של עבירות מין באחייניתו ד.ד. (להלן: ד'), ילידת 1989, במספר בלתי ידוע של הזדמנויות בין השנים 1994-2000. במועד בלתי ידוע, בהיות ד' בין הגילאים שש לשבע, נכנס המערער באישון ליל לחדר בו ישנה יחד עם אחותה ובת דודתה, שהיא בתו של המערער, העביר את בתו ואחות המתלוננת למזרנים ברצפת החדר, נשכב בצמוד ל-ד' ומישש את החזה שלה. משהתעוררה ד' משנתה, הוביל אותה המערער אל חדר המטבח ושם החדיר אצבעותיו לאיבר מינה חרף בכיה ומחאותיה ותוך כדי שהוא מסב לה כאב פיזי ונפשי והכל לשם גירוי וסיפוק מיניים. עוד עולה מכתב האישום כי המערער נהג להכות את ד' כל אימת שלא ביצעה את מבוקשו בביצוע מטלות הבית ואיים עליה שיכה אותה פן תעז לספר על מעשיו. בהזדמנות אחרת הכריח המערער את ד' לשפשף את איבר מינו עד הגיעו לפורקן מיני תוך שהמערער מסב ל-ד' כאב נפשי ומנצל את מצבה המונע התנגדות. במועד אחר, החדיר המערער את איבר מינו לפיה של ד' ואחז בשיער ראשה בניגוד להסכמתה בזמן שהוא מסב לה כאב נפשי ופיזי כשהיא אינה מסוגלת להתנגד. במאורע אחר, לקח המערער את ד' לסלון ביתו, הפשיל את מכנסיו ומכנסיה, בזמן שעל מסך הטלוויזיה ברקע מוקרן סרט פורנוגרפי, ונשכב על ד' בניגוד לרצונה. המערער התעלם מבכיה וצעקותיה של ד' ולאחר מכן נרדם על הספה עקב היותו בגילופין. עוד במהלך התקופה הרלוונטית, הכריח המערער את ד' להיכנס עמו למקלחת, כשהוא עירום, ולשפשף את גבו לשם גירוי וסיפוק מיניים.

4. על פי עובדות האישום השני, ביצע המערער שורה של עבירות מין באחייניתו מ.ד. (להלן: מ'), ילידת 1990 ואחותה של ד', במספר בלתי ידוע של הזדמנויות בין השנים 1996-2000. במספר מועדים בלתי ידוע חשף המערער את איבר מינו לפני מ' וביקש ממנה למשש אותו וכן נגע בגופה ובאיבר מינה מתחת לתחתוניה והכריחה לשפשף את איבר מינו לשם גירוי יצריו המיניים. במועד אחר שב המערער על מעשה זה ונגע באיבר מינה של מ', בזמן שהיא בוכה, תוך ניצול אי יכולתה להתנגד לו. בהזדמנות אחרת חשף המערער את איבר מינו בזקפה לפני מ', אשר נוכח המאורע, אזרה אומץ ורצה בוכיה אל חדרה של סבתה, ששהתה באותה עת בביתו של המערער במסגרת חופשה שערכה בישראל, וסיפרה לה על שאירע.

הכרעת הדין

5. במסגרת ההליך שהתנהל לפני בית המשפט המחוזי, כפר המערער בכל העבירות המיוחסות לו. לטענתו, היה אירוע אחד בו נגע בשגגה בחזה של ד' מספר פעמים תוך כדי "משחק ילדים", ובעקבות "אירוע תמים" זה התלוננה ד' לפני סבתה.

6. בית המשפט המחוזי סקר בהרחבה את העדויות שהובאו לפניו בדגש על עדויותיהם של ד', מ' ושל המערער. בית המשפט עמד על הנתק שקיים בין ד' לבין משפחתה, כולל מ'. בתוך כך צוין, כי על פי גרסת ד' סכסוך זה נובע מבחירתה של ד' לחשוף את הפרשה נושא עובדות כתב האישום, בניגוד לעמדת בני משפחתה, לאחר שנשמרה בסוד בתוך המשפחה במשך שנים רבות. המשפחה טוענת מנגד כי הרקע לנתק דן הוא, בין היתר, מערכת יחסים זוגית שניהלה ד' עם בן זוג שהתנהגותו ואופיו לא היו מקובלים על המשפחה.

7. בית המשפט המחוזי עמד על המשמעות הראייתית של כבישת טענותיה של ד' לאורך שנים ועל המשמעות שהפסיקה מייחסת לכבישת עדות כגון דא שעה שמדובר בקורבנות עבירות מין. בית המשפט קבע כי עדותה של ד' אמינה ואימץ אותה במלואה. כן נקבע כי גם עדותה של מ' אמינה. יחד עם זאת צוין כי ישנן סתירות בין גרסאותיהן של המתלוננות, אולם נקבע כי אלה סתירות שוליות, בנות הסברה, שאינן פוגעות בגרעין הקשה של האירועים.

8. בית המשפט המחוזי עמד בהרחבה על סתירות רבות בין הודעותיו של המערער בחקירותיו לבין עדותו בבית המשפט, וכן על התפתחות גרסתו להשתלשלות האירועים, וקבע כי היא אינה ראויה לאמון. נוכח האמור הרשיע בית המשפט את המערער בכל האישומים המיוחסים לו בכתב האישום, למעט אירוע אחד, לפיו הכריח המערער את מ' למשש או לשפשף את איבר מינו. בית המשפט קבע כי מעשה זה של המערער לא הוכח ברמה הנדרשת במשפט הפלילי וזיכה את המערער מביצועו מחמת הספק.

תסקיר נפגעת עבירה

9. ביום 13.8.2013 נערך ל-ד' תסקיר נפגע עבירה (להלן: התסקיר). יצוין כי מ' סירבה שייערך תסקיר בעניינה. על פי התסקיר, ד' עדיין מתמודדת עם הזיכרונות הקשים שמציפים אותה. עיקר האנרגיה שלה מושקע בניסיון להתמודד עם מורכבות הזיכרון של הפגיעות שאינו מותיר לה פניות רגשית ליצירת קשרים חברתיים. כן ניתן דגש לתחושות האכזבה, הכעס והתסכול ש-ד' חווה כלפי בני משפחתה בשל כך שלא הגנו עליה מפני המערער ושניתקו עמה קשר. עוד צוין בתסקיר כי ד' נדרשת לממן טיפול שיקום ארוך טווח ומשכך הומלץ להטיל על המערער במסגרת עונשו פיצוי כספי משמעותי שיאפשר ל-ד' לעשות כן.

גזר דינו של בית המשפט המחוזי

10. בטיעוניה לעונש עמדה המשיבה על מידת הפגיעה הקשה במתלוננות כשהיא מבססת טיעון זה, בין היתר, על התסקיר שנערך ל-ד'. המשיבה עמדה על הערך החברתי המוגן בו פגע המערער ועל הנסיבות החמורות בביצוע מעשיו. בכלל זה התייחס בית המשפט המחוזי לכך שהמתלוננות היו רכות בשנים, לכך שהמערער ניצל את קרבתו המשפחתית למתלוננות ולעובדה שמעשיו של המערער התבצעו במשך כשש שנים. המשיבה טענה כי יש לקבוע שני מתחמי עונש הולמים – מתחם אחד עבור כל אחד משני האישומים. על רקע דברים אלו עתרה המשיבה לקביעת מתחם עונש שעומד על 10 עד 15 שנות מאסר בפועל בגין האישום הראשון ומתחם עונש הנע בין ארבע לשש שנות מאסר בפועל בגין האישום השני. המשיבה טענה כי בנסיבות העניין, ובשים לב לכך שהמערער לא לקח אחריות על מעשיו, ופניו לא לשיקום או לטיפול, יש להשית עונשים אלו במצטבר על פי הרף העליון של כל אחד מן המתחמים.

11. מנגד, בטיעוניה לעונש, טען המערער כי מתחמי הענישה להם עתרה המשיבה מופרזים והולמים אירועים חמורים יותר.

מאלו שהורשע בביצועם. לטענתו אין להחמיר בעונשו בשל הפגיעות שנגרמו ל-ד' כתוצאה מהיחסים בינה לבין הוריה. המערער עמד על נסיבותיו האישיות, ובכלל זה על כך שהוא נעדר עבר פלילי, שמאז שביצע את המעשים נשוא כתב האישום חזר לאורח חיים נורמטיבי ועל היותו מפרנס המשפחה, בזמן שבתו סועדת את רעייתו שחלתה לאחרונה בסרטן. המערער טען כי ברצונו להשתקם, לחיות עם משפחתו ולטפל בה.

12. בית המשפט המחוזי עמד בגזר הדין על הערכים החברתיים המוגנים בהם פגע המערער וכן על חומרת נסיבות מעשיו. דגש מיוחד ניתן לפגיעותן של המתלוננות וליניצול החמור של חולשתן. הודגשה מדיניות הענישה המחמירה בעבירות מין המבוצעות בקטינים בתוך המשפחה. בתוך כך נסקרה שורה ארוכה של פסקי דין שעוסקים במקרים דומים והוצגו מתחמי העונש שנקבעו בהם. בית המשפט עמד על הזיקה שבין העבירות שנכללו בכל אחד מן האישומים ואימץ את טענת המשיבה לפיה יש לקבוע שני מתחמי עונש הולמים נפרדים. לאחר שקלולם של דברים, קבע בית המשפט מתחם ענישה של תשע עד 14 שנות מאסר בפועל בגין האישום הראשון ומתחם ענישה הנע בין ארבע לשש שנות מאסר בפועל בגין האישום השני. בית המשפט לא ראה הצדקה לחרוג ממתחמי הענישה דן וקבע כי בנסיבות העניין על עונשו של המערער להיות בחלקו הנמוך של המתחם בגין האישום הראשון ולהימצא בתחתית המתחם בגין האישום השני. נוכח דברים אלו, השית בית המשפט על המערער עונש של 10 שנות מאסר בפועל בגין הרשעתו באישום הראשון; ועונש של ארבע שנות מאסר בפועל בגין הרשעתו באישום השני, כאשר מחציתו תרוצה בחופף לעונש המאסר בפועל בגין האישום הראשון ומחציתו במצטבר לו. בנוסף, השית בית המשפט ענישה נלווית כמצוין ברישא.

נימוקי הערעור

13. המערער - באמצעות בא כוחו, עו"ד אלון דוידוב - טוען נגד הרשעתו בביצוע מעשי האינוס והסדום שבאישום הראשון ב-ד'. בתוך כך, תוקף המערער את קביעת בית המשפט המחוזי באשר למהימנותה של ד'. לשיטתו, גרסתה של ד' אינה אמינה ויש ללמוד על כך מסתירות בין עדותה לבין העדויות של בני משפחתה, ובפרט זו של אחותה, ביניהן נמצאו מספר אי התאמות. יתרה מכך המערער טוען כי תלונתה של ד' הוגשה בשל סכסוך של משפחתה עם בן זוגה, שבמהלכו הגיש אביהן של המתלוננות תלונה במשטרה כנגד בן זוגה של ד', ועל כן, השיהוי בהגשת תלונתה נגד המערער נובע ממניע פסול ולא מדפוסי התנהגותה כנפגעת עבירות מין. בנוסף, טוען המערער כי אין כל חיזוק להודעה שמסרה ד' בנוגע לעבירות האינוס והסדום שנקבע שביצע בה, שכן לא ניתן לראות במעשים שביצע ב-מ' משום "עדות שיטה", המחזקת את גרסתה של ד' לעניין עבירות האינוס והסדום. לאור כל האמור, טוען המערער כי יש לזכותו מעבירות האינוס והסדום המיוחסות לו במסגרת האישום הראשון ובהתאם לכך להפחית באופן משמעותי את עונש המאסר בפועל שהושת עליו.

14. לעניין גזר דינו, המערער טוען כי העונש שהושת עליו חורג מרמת הענישה הנהוגה בנסיבות דומות, כשאת טענתו זו הוא סומך על פסק דין בו הקל בית משפט זה בעונשו של אדם שהורשע בביצוע אונס ומעשים מגונים בפרשה בה היו מעורבות ארבע קטינות [ראו: ע"פ 5986/13 פלוני נ' מדינת ישראל (25.11.2014) (להלן: ע"פ 5986/13)]. לעניין רכיב הפיצוי בעונשו, טוען המערער כי הפקיד סכום בסך 13,000 ש"ח בפיקדון שהיה אמור לעבור ל-ד'.

15. מנגד, טוענת המשיבה - באמצעות באת כוחה, עו"ד נילי פינקלשטיין - כי קיימות די והותר ראיות המחזקות את ההודעה שמסרה ד' לשם הרשעתו של המערער בעבירות האינוס והסדום ועל כן יש לדחות את ערעורו. נטען כי חיזוקים אלו מתגבשים, בין היתר, נוכח העובדה שלאורך שנות הילדות ועד הגשת התלונה במשטרה, חשפה ד' לפני גורמים רבים את שביצע בה המערער בזמן אמת או לאחר מכן. בכלל זה צוין כי ד' חשפה את מעשי המערער, ברצף כרונולוגי, לפני אחותה מ' ובתו של המערער, סבתה, אמה, מאבחת פסיכטכנית במסגרת מיונה לשירות צבאי, לפני אביה שנחשף למסמכים שקיבלה מהצבא ובהמשך לפני בן זוגה.

עמוד 4

16. לעניין גזר הדין, המשיבה מצביעה על שורת פסקי דין בהם נגזרו עונשי מאסר בפועל קשים על עברייני מין בנסיבות דומות. לעניין רכיב הפיצוי, המשיבה טוענת כי עד למועד הדיון בערעור, הועבר ל-ד' סכום של 2,500 ש"ח בלבד, מתוך סכום של 25,000 ש"ח אותו פסק בית המשפט המחוזי.

מכתבי העמדה

17. בפתח הדיון הוגשו לנו שני מכתבים – האחד מטעמה של ד' והשני מטעמם של הוריהן של המתלוננות. אביא את עיקרם.

18. במכתבה מספרת ד' על הסבל שליווה אותה בחייה ושמלווה אותה עד היום כתוצאה ממעשיו של המערער. לדברי ד', בן זוגה עזב אותה, כשהיא אם לילדם בן השלוש, עקב דיכאונות שחוותה ומצב נפשי קשה שנקלעה אליו כתוצאה מן הצלקות שהותירו בה מעשיו של המערער. ד' מבקשת בכל לשון של בקשה לקבל את הפיצוי שנפסק לה כדי לממן לעצמה טיפול שיקומי ומביעה את התנגדותה להקלה בעונשו של המערער.

19. במכתבם מדגישים הוריהן של המתלוננות את הסבל שנגרם לבנותיהן ושמלווה אותן בתפקודן השוטף עד היום. ההורים מציינים את חומרת מעשיו של המערער, מסרבים לסלוח לו על שעשה ומבקשים לדחות את ערעורו. לשם השלמת התמונה, אציין כי ממכתב זה עולה כי חלה לכאורה תפנית בעמדתם של ההורים, שהצטיירו לפני בית המשפט המחוזי כמי שניסו "לטשטש" את המאורעות והפנו גבם ל-ד' שעה שביקשה לחשוף את הפרשה. יצוין כי הסיבות העומדות בבסיסו של שינוי זה לא התבררו לפנינו.

דיון והכרעה

20. לאחר שעיינתי בהודעת הערעור על נספחיה, בחומר הראיות, בהכרעת דינו ובגזר דינו של בית המשפט המחוזי, ולאחר ששמעתי את טענות הצדדים בדיון שנערך לפנינו, אציע לחברי לדחות את הערעור על שני ראשיו.

הערעור על הכרעת הדין

21. הלכה ידועה היא כי ערכאת ערעור לא תתערב, דרך כלל, בממצאי עובדה של ערכאה דיונית שנקבעו על יסוד הערכת מהימנות ומשקל של ראיות שהובאו לפניה. הטעם העיקרי לכך נעוץ בכך שלערכאה הדיונית יתרון מובנה על פני ערכאת הערעור, כמי ששמעה והתרשמה ישירות מהעדים ומהמומחים, וכמי שצללה לנבכי הראיות והמסמכים שהובאו לפניה [ראו: ע"פ 9352/99 יומטוביאן נ' מדינת ישראל, פ"ד (4) 632, 643-644 (2000); ע"פ 2202/08 פסקו נ' מדינת ישראל, פסקה 37 והאסמכתאות שם (7.3.2012) (להלן: עניין פסקו)].

22. כפי שציינתי בעבר, להלכה זו שלושה חריגים, המאפשרים לערכאת הערעור להתערב בקביעותיה העובדתיות של הערכאה הדיונית [ראו: עניין פסקו, פסקה 37 והאסמכתאות שם]. החריג הראשון מתייחס למקרים שבהם הממצאים מתבססים על ראיות בכתב ולא על הופעת העדים, שהרי במקרים אלו אין לערכאה הדיונית יתרון כלשהו על פני ערכאת הערעור [ראו: ע"פ 398/89 מנצור נ' מדינת ישראל, פסקה 4 לפסק דינו של השופט ג' בך (19.1.1994)]; החריג השני מתייחס למקרים שבהם ממצאי הערכאה הדיונית מתבססים על שיקולים שבהגיון [ראו: ע"פ 5937/94 שאבי נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(3) 832, 835 (1995)]; והחריג השלישי עניינו במצבים בהם נפלו טעויות מהותיות בהערכת המהימנות של העדויות על ידי הערכאה הדיונית, כגון התעלמות מסתירות בעדות היורדות לשורשו של עניין או התעלמות מגורמים רלבנטיים להערכה של משקל העדות [ראו: ע"פ 4977/92 ג'ברין נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(2) 690, 696 (1993)].

23. את עיקר טענותיו מפנה המערער כנגד התרשמותו של בית המשפט המחוזי מעדותה של ד'. בעשותו כן, טוען המערער כי יש צורך בהפעלת החריג השלישי להלכת אי-ההתערבות לעיל. בחנתי את התרשמותו של בית המשפט מן העדויות שהובאו לפניו ולא מצאתי פגם היורד לשורשו של עניין או התעלמות מגורמים רלוונטיים להערכת המשקל, המצדיקים את התערבותנו. לטעמי במקרה זה חלות במלואן ההצדקות הניצבות בבסיס הלכת אי-ההתערבות. על כן, הגעתי למסקנה כי המקרה דנן אינו נמנה עם אותם מקרים חריגים המצדיקים את התערבותה של ערכאת הערעור בממצאי העובדה והמהימנות שקבעה הערכאה הדיונית. במקרה שלפנינו לא נפלה לטעמי כל טעות בהכרעת דינו המנומקת והמקיפה של בית המשפט ואפרט עתה את הסיבות שהביאוני למסקנתי זו.

עדות ד'

24. בית המשפט המחוזי קבע שעדותה של ד' "אמינה ומהימנה במלואה" ואימץ את גרסתה במלואה. קביעה זו נסמכה, רובה ככולה, על התרשמותו האישית והישירה של בית המשפט מעדותה והתנהגותה של ד' ועל סימני האמת שניכרו בדבריה. המערער טוען כי שגה בית המשפט כאשר ביכר את גרסתה של ד' שעה שחלקים ממנה עמדו בסתירה לגרסאותיהם של עדים אחרים בפרשה. דין טענה זו של המערער להידחות.

25. כידוע, סעיף 57 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: פקודת הראיות) קובע באופן מפורש כי:

"סתירות בעדותם של עדים אין בהן, כשלעצמן, כדי למנוע מבית המשפט לקבוע עובדות שלגביהן חלו הסתירות".

כלל זה חל במשנה תוקף שעה שמדובר במהימנותם של נפגעי תקיפות מיניות. לעתים רבות דברי קורבן תקיפה מינית מאופיינים באלמנטים של בלבול, חוסר בהירות או חוסר אחידות. במקרה שכזה, אין בסתירות לבדן כדי לפגוע בהכרח במהימנות העדות או כדי להטיל ספק בגרסה [ראו: ע"פ 6643/05 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 14 לפסק דינה של השופטת ע' ארבל והאסמכתאות שם (3.7.2007)]. ציינתי בעבר כי "מעטים המקרים בהם עדות נפגע תהא חפה לחלוטין מפגמים, במיוחד כאשר אמור הדבר בעדות העוסקת בשחזור עבירה טראומטית כעבירת מין" [ראו: ע"פ 3873/08 אטיאס נ' מדינת ישראל, פסקה 96 (6.9.2010)]. בעניין אחר חידדתי כי עמדה זו מתחזקת עשרות מונים שעה שמדובר בקורבנות שהיו קטינים בעת ביצוע העבירות, וכאשר חלף זמן רב מעת ביצוען [ראו: ע"פ 4776/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 96 (22.10.2012)]. יפים לעניין זה דבריו של השופט י' עמית, בשינויים המחויבים לענייננו:

"כאשר בגילוי עריות עסקין, קורבן העבירה נאלץ לעיתים לשחזר בדיעבד, על פני תקופה ארוכה ובחלוף זמן, חוויה טראומטית קשה שארעה בהיותו קטין על הקשיים הכרוכים בכך. לכן, אין לצפות כי מי שהיה רך בשנים במועד האירועים הטראומטיים יוכל ליתן תמונה בהירה ומדויקת של האירועים" [ראו: ע"פ 5582/09 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 84 (20.10.2010) (להלן: ע"פ 5582/09)].

26. מדבריה של ד' עולה סיפור ברור ורציף בדבר החוויה הקשה שחוותה. בית המשפט המחוזי נימק בצורה יסודית ומפורטת מדוע העדיף את גרסתה של ד', על ידי הבאת דוגמאות אותנטיות מדבריה ומהתנהלותה על דוכן העדים. כך לדוגמה ציין בית המשפט את ירידתה לפרטים של ד' כאשר סיפרה על האירוע בו חשף המערער את איבר מינו לפניו ודרש ממנה "לטעום" את איבר מינו כשהוא מציין שהוא "כמו נקניקיה" ואיך היא, בלית ברירה, עשתה כן בזמן שהוא "החזיק לי את הראש למרות שהתנגדתי", תוך כדי ש-ד' מדגימה על דוכן העדים כיצד אחז המערער בשערות ראשה (עמוד 12-13 לפרוטוקול).

27. מסקנה זהה מתקבלת מצפיה בשני העימותים של ד' והמערער שהוסרטו במשטרה (ת/2 ו-ת/5) ואליהם הפנה המערער בנימוקי ערעורו. לאחר שצפיתי בעיון בתיעוד העימותים והקשבתי בקשב רב לדבריהם של ד' והמערער הנשמעים בהם, מצאתי כי לא נפל דופי בממצאים שנקבעו על ידי בית המשפט המחוזי בנוגע למהימנות גרסתה של ד'. נהפוך הוא, השתכנעתי כי מדובר בגרסה מהימנה ואותנטית. בסרטונים אלו ניכר כי ד' זוכרת בצורה עקבית פרטים מאותם רגעים בהם ביצע בה המערער את מעשיו נושא האישום הראשון. בכלל זה מתארת ד' כיצד החדיר המערער את איבר מינו לפיה בחדר המטבח בביתו; את תחושת הכאב שחשה כאשר המערער החדיר את אצבעותיו לאיבר מינה; ואת האופן שנשכב עליה בחדר הסלון בביתו, כאשר היה במצב של שכרות, כשברקע מוקרן סרט פורנוגרפי, ואיך היא נמלטה משם כאשר נרדם. זאת ועוד, מצפיה בסרטון העימות הראשון ניתן להבחין בתגובתה הרגשית והספונטית של ד' להכחשותיו הגורפות של המערער את ההאשמות שהטיחה בו.

28. עם זאת, ניתן לזהות בגרסתה הארוכה והמפורטת של ד' נקודות שאינן חופפות במדויק את כתב האישום ועדויות אחרות. בית המשפט המחוזי עמד בהרחבה, ובזהירות יתרה, על אותן סתירות בין עדותה של ד' לעדויות אחרות (סתירות חיצוניות) ובין גרסאות שונות של ד' לאירוע מסוים (סתירות פנימיות). אביא את עיקרי הדברים.

29. הסתירה העיקרית עליה מצביע המערער היא זו שבין גרסתה של ד' לגרסתה של מ' בנוגע לאופן חשיפת הפרשה לפני סבתן. בית המשפט המחוזי העמיק בעדותה של מ', לפיה היא לבדה חשפה את מעשי המערער, ללא ד', לפני סבתן (עמוד 72-78 לפרוטוקול). לפי גרסת מ', היא אזרה אומץ לרוץ ולספר לסבתן מיד לאחר אותו מאורע במסגרתו חשף המערער לפנייה את איבר מינו במצב של זקפה. לדבריה, פעולה ספונטית זו נבעה מבהלתה נוכח מראה איבר מינו של המערער בזקפה, כאשר אור החדר דולק, עובדה שלטענתה לא אפיינה את שאר מעשיו. כך תיארה מ' את הסיטואציה:

"ת: וכאילו הסתכלתי הוא אמר לי, תראי, תראי איזה קעקוע יפה. ואני,

ש: איך הסתכלת, איך, מה הוא לבש?

ת: הוא לבש בוקסר והוא היזז הצידה את הבוקסר והסתכלתי ראיתי את, את הקעקוע וראיתי את האיבר מין שלו עומד.

ש: עומד. אוקי. ומה, מה הרגשת?

ת: באותו יום, באותו יום בגלל שזה היה באור, באור של החדר מה שברך (שבדרך - י.ד.) כלל זה לא היה עם אור בחדר, אז באותו רגע כבר לא יכולתי ורצתי דפקתי בדלת של סבתא שלי,

ש: רגע אני תכף אחזור לזה. כשאת אומרת שבדרך כלל זה לא היה באור, תסבירי,

ת: זה היה בחדר חשוך תמיד, בחושך, לא חושך מוחלט אבל זה בחושך" (עמוד 73 לפרוטוקול).

בהמשך לכך סיפרה מ' כי באותו מאורע לא חשפה לפני הסבתא את כל המעשים שביצע בה המערער:

"ש: מ', שכבר סיפרת לסבתא, שסיפרה לאמא שלך, אתם סיפרתן על הכל?

ת: לא.

ש: למה?

ת: כי לא רצינו. לא רצינו פחדנו מאוד, פחדנו" (עמוד 86 לפרוטוקול).

בהמשך דבריה סיפרה מ' כי לאחר שסבתה עדכנה את אמה אודות הפרשה, אמה של מ' שוחחה איתה על מה שקרה, אולם מ' בחרה שלא לחשוף לפני אמה מעשים אחרים שהמערער ביצע בה או באחותה וסיפרה לה רק על אותו אירוע בעטיו פנתה לסבתה. זאת בניגוד לגרסתה של ד', לפיה היא ו-מ' סיפרו לסבתן על המאורע לאחר שהחליטו על כך יחדיו, ובאותה הזדמנות הן סיפרו לה "הכל", כלשונה:

"ת: אני לא יודעת שהוא עשה משהו ל-מ' לפני זה אני יודעת שכאילו קראתי לה, ישבנו בסלון ופשוט אמרתי לסבתא שלי את הכול (ההדגשה שלי - י.ד.), זה מה שאני זוכרת אני לא זוכרת אם הוא עשה לה משהו לפני היא לא אמרה לי, היא לא ידעה אותי אם הוא עשה לה משהו לפני, לא אמר[ה] (י.ד.) לי כלום.

ש: זה את היית זאת שקראת לסבתא או ש-מ' צעקה ואז הסבתא באה והתחלתם לספר?

ת: אני, מה שאני זוכרת שכאילו ישבנו בסלון, סבתא שלי באה וסיפרנו לה, זה מה שאני זוכרת. היא ראתה אותנו בוכות" (עמוד 60 לפרוטוקול).

על האופן שבו חשפה ד' לפני אמה את הפרשה, אמרה:

"ש: ומתי סיפרתם לאמא?

ת: באותו זמן שדיברנו עם סבתא שלי,

ש: איך?

ת: בטלפון, בטלפון דיברנו איתה עם אמא שלי.

ש: ומה סיפרתם לה?

ת: סיפרנו לה שהוא היה מכריח אותנו לגעת לו והוא היה לוקח אותנו לחדרים חשוכים והייתי מוצצת לו.

ש: איך אמא שלך הגיבה?

ת: בקרירות כאילו לא, לא התגובה שציפיתי לה, שתקה כזה, לא, לא דיברה יותר מדי, ואני זוכרת שהיא הגיעה יום למחרת" (עמוד 16 לפרוטוקול).

30. בית המשפט המחוזי בחר לאמץ את גרסתה של ד' בעניין זה ממספר טעמים. בין היתר, בית המשפט קבע שאת השוני בין גרסתה של ד' לבין גרסתה של מ' ניתן להסביר על רקע רצונה לגונן על משפחתה. זאת כיוון שלפי גרסתה של ד', חשפו המתלוננות לפניו אמן את כל המעשים שביצע בהן המערער ואף על פי כן היא נמנעה מלהגיש תלונה במשטרה או לחשוף לפני אביהן את הפרשה. לעומת זאת, גרסתה של מ' מייחסת לאמן ידיעה רק על אותו אירוע שבו חשף המערער לפניו מ' את איבר מינו בזקפה. זאת ועוד, בית המשפט הפנה להודעתה במשטרה של בתו של המערער, ממנה עולה כי ד' לקחה חלק פעיל בחשיפת מעשי המערער לפני סבתה (עת/10).

31. קביעותיו של בית המשפט המחוזי בעניין זה מקובלות עלי. גם לי נראית גרסתה של ד', לפיה היא לקחה חלק פעיל בחשיפת כל פרטי הפרשה לפני סבתה יחד עם מ'. יש לעמוד בהקשר זה על שתי נקודות שונות בגרסאות המתלוננות: האחת בנוגע להיקף החשיפה והשנייה בדבר התשובה לשאלה אם ד' נכחה במעמד החשיפה או לאו. לעניין היקף החשיפה, סבורני כי יש יסוד להניח ש-מ' ביקשה להגן על אמה, בכך שניסתה להסתיר את העובדה שאמה ידעה על חלק גדול מהמעשים המיוחסים למערער אולם נמנעה מלפנות למשטרה ולדווח עליהם. ניכר בעדותה של מ' כי חשוב היה לה להגן על הוריה מפני השלכות פרשה זו ושאל חלק מכעסה כלפי ד' נובע מהאופן שבו חשפה את הפרשה ומהנזק שחשיפה זו גרמה להוריה:

"ת: אני לא, אז שוב אני מסבירה, אני לא כועסת על זה שהיא התלוננה, אני כועסת על איך שהיא הוציאה את הדברים (עמוד 91 לפרוטוקול).

[...]

ת: אני מאמינה שהיא כרגע, כרגע, היא במסע נקמה נגד כל המשפחה" (עמוד 96 לפרוטוקול).

כמו כן, למרות ש-מ' לא הכחישה את המעשים שהמערער ביצע בה ואת אלו שידעה שביצע באחותה (עמוד 96 לפרוטוקול), היא העידה שלא ביקשה לחשוף את הפרשה לפני המשטרה:

"ש: אוקי. איך את מרגישה עם זה שבאת להעיד היום?

ת: לא טוב.

ש: למה?

ת: כי אני לא רוצה את זה, אני לא, אני לא התלוננתי ואני לא, מצדי הייתי הולכת עם זה עד, עד הקבר, אני לא, אני לא סובלת מזה תודה לאל ואני לא, כאילו העברתי את זה. שכחתי מזה" (עמוד 68 לפרוטוקול).

32. לעניין התשובה לשאלה אם ד' נכחה במעמד החשיפה אם לאו; סבורני כי גרסאות המתלוננות בנקודה זו עשויות לדור בכפיפה אחת ואין ביניהן בהכרח סתירה של ממש. ניכר שעדותה של מ' בדבר הנסיבות שהביאו אותה לפנות בבהלה לסבתן מאופיינת בירידה לפרטים תוך כדי הדגשת העובדה שהאור שדלק בחדר כאשר המערער חשף את איבר מינו לפניו היה גורם חריג, נבדל

משאר האירועים המיניים שקדמו לו, ודבר זה במידה רבה הביא את מ' להגיב בספונטניות ובבהלה. גרסה זו אינה שוללת בהכרח את גרסתה של ד' לפיה היא ו-מ' גוללו לפני סבתן את המעשים שהמערער ביצע בהן. מעדותן של המתלוננות עולה שהן נהגו לשתף אחת את השנייה, כדבר שבשגרה, בחלק מהמעשים שביצע בהן המערער טרם חשיפת הפרשה לפני סבתן (עמוד 72 לפרוטוקול). מעדותה של ד' עולה שלאחר אירוע החשיפה מול סבתן היו שותפות לשיחות על כך עם אמן ובהמשך גם עם אביהן (עמודים 18-19 ו-117 לפרוטוקול). משכך, אין הכרח, לא ממכלול העדויות ולא מהגיונם של דברים, שתהליך חשיפת הפרשה לפני סבתן היה נקודתי והסתכם בפנייתה הראשונית של מ' בלבד. יתכן שלפנייה ראשונית זו, שנעשתה בפרץ רגשי, התלוותה שיחה מאוחרת יותר של המתלוננות עם סבתן שלאחר מכן הובילה לשיחה של המתלוננות עם אמן.

נוכח כך, איני סבור כי הסתירה עליה מצביע המערער בין גרסאות המתלוננות בעניין אירוע חשיפת הפרשה לפני סבתן, על שני מרכיביה, פוגמת במהימנותה של ד' ועל כן לטעמי דין טענתו להידחות.

33. סתירה נוספת עליה עמד בית המשפט המחוזי, היא סתירה פנימית באשר לגרסתה של ד' בנוגע לזהות הקטינה שהתעוררה בשעת לילה לשירותים ובכך הביאה לסיום האירוע שבו החדיר המערער את אצבעותיו לאיבר מינה של ד'. לפי דבריה של ד' בחקירתה הראשית בנוגע לאותו אירוע, המערער חדל ממעשיו רק כאשר מ' קמה לשירותים. לעומת זאת, בתשובתה לבא כוח המערער בחקירה נגדית ציינה ד' שיתכן שהייתה זו בתו של המערער שקמה לשירותים, כמפורט בכתב האישום (עמוד 49-50 לפרוטוקול). אי יכולתה של ד' לעמוד במדויק על זהות הילדה שקמה לשירותים באירוע המתואר לעיל אינה יכולה להטיל דופי במהימנותה וניתן להסבירה על רקע מגבלת הזיכרון האנושי בכלל ועל נסיבות המקרה בפרט. בחלוף שנים מקרות טראומה מינית ממושכת, בפרט כשמדובר בנפגעת עבירה רכה בשנים, עשויים אירועים מסוימים להיחרת בבהירות במוחה, ואחרים להתעמעם או להישכח מלבה, ללא קשר לחומרתם האובייקטיבית או לסדר הכרונולוגי שבו התרחשו. מסקנתי מתחזקת כאמור על רקע גילה הצעיר של ד' עת ביצע בה המערער את מעשיו, אשר נעשו במסגרת התא המשפחתי ושקשר שתיקה ארוך בשנים חלש עליהם.

34. בית המשפט המחוזי קבע כי אין די בסתירות שעליהן הצביע המערער כדי לפגוע במהימנותה ואמינותה של גרסתה של ד', משאותן סתירות מצויות בשולי המעשים המיוחסים למערער וחלקן, כגון סתירות בין גרסאות המתלוננות בדבר התנהגות אלימה שספגו מהוריהן בילדותן, אף לא באו לידי ביטוי בכתב האישום. קביעה זו מקובלת עלי ולא מצאתי כי נפל בה פגם. לא רק שמדובר בסתירות שוליות בכל הנוגע למעשים המיוחסים למערער, אלא שסתירות אלה הינן בגדר אותה התנהגות המאפיינת קורבנות לעבירות מין כמצוין לעיל [השוו: ע"פ 6295/05 וקנין נ' מדינת ישראל, פסקה 52 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה (25.1.2007)].

35. עינינו הרואות כי במקרה דנן לא נמצאו סתירות מהותיות בעדותה של ד' שנותרו ללא מענה, ובית המשפט המחוזי התמודד בצורה מקיפה ומשכנעת עם אותן סתירות שוליות. אי ההתאמות השוליות בעדותה של ד' אינן מלמדות, כלל ועיקר, כי קיים ספק בדבר התקיימות האירועים נשוא כתב האישום.

כבישת עדות של קורבן עבירת מין

36. המערער טוען כי עיתוי הגשת תלונתה של ד' מחליש את מהימנות גרסתה. בכלל זה, קושר המערער את תזמון חשיפת הפרשה לפני המשטרה על ידי ד' לסכסוך שהתגלע בינה לבין בני משפחתה על רקע מערכת יחסים זוגית שניהלה. אין בידי לקבל טענה זו של המערער. מקובלת עלי קביעתו של בית המשפט המחוזי כי אין בכבישת העדות של ד' כדי ללמד על פגם שדבק במהימנותה או במשקל שראוי ליתן לגרסתה כפי שאפרט להלן.

37. כבר נפסק לא פעם כי אין בכבישת עדות מצד נפגעי תקיפה מינית כשלעצמה, קל וחומר כאשר תקיפה זו בוצעה בהיותם קטינים, כדי לפגוע במהימנותה של העדות, ובלבד שהוצג הסבר סביר ומתקבל על הדעת לכבישת העדות [ראו: ע"פ 5874/00 לזרובסקי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(4) 260, 249 (2001)]. הניסיון מלמד כי כבישת עדות הינה תופעה חוזרת בתיקים שעניינם עבירות מין שבוצעו בקטינים ובפרט באותם המקרים בהם אחד מבני המשפחה מנצל את החממה המשפחתית ומשתמש בקטין לסיפוק צרכיו המיניים המעוותים [ראו: ע"פ 1523/05 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 65 לפסק דינה של השופטת ע' ארבל (2.3.2006)]. ההסברים והסיבות לכבישת עדות עשויים להיות שונים ומגוונים ואין זה חריג כי כבישת עדות בעבירות מין – כעולה בענייננו – תימשך שנים רבות [ראו: ע"פ 3372/11 קצב נ' מדינת ישראל, פסקה 128 לפסק דינה של השופטת (כתוארה אז) מ' נאור (10.11.2011) (להלן: עניין קצב)]. בית משפט זה הכיר בקושי של קורבנות עבירות מין לחשוף את צלקותיהם ויפים הם דבריו של השופט מ' חשין בנקודה זו:

"הגשת תלונה וכל הבא לאחריה, כרוכים בנכונות להיחשף ולשתף זרים בתחושות של פגיעה וכאב, ויש בה אף מעין-היתר לרשויות החקירה ולבית-המשפט לחדור אל תחומי פרטיותה של המתלוננת. לעתים מדמים ניסיון כואב וקשה זה ל"אונס שני", והניסיון מלמד כי יש שמתלוננת קורסת על דוכן העדים. בהגשתה של תלונה אפוא נוטלת מתלוננת על עצמה סיכון לא קטן של פגיעה נפשית, ולא אחת עדים אנו לרגשי נוחם שחשה מתלוננת על עצם הגשת התלונה ולנטייתה להאשים את עצמה במעשה שנעשה. ועדיין לא דיברנו בלחצים חיצוניים שמתלוננת עלולה לעמוד בהם, בייחוד בעבירות מין במשפחה, לאפשרות של נידוי מן המשפחה, ועוד מרעין בישין שקשה לעמוד בהם" [ראו: רע"פ 5877/99 יאנוס נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(2) 97, 117-118 (2004)].

38. במקרה דנן ישנן נסיבות מובהקות לכבישת עדות כמתואר לעיל. המתלוננות היו קטינות רכות בשנים כאשר ביצע בהן המערער את מעשיו. מעשים אלו נמשכו מספר לא מבוטל של שנים תוך כדי ניצול לרעה של מאפייני התא המשפחתי. לאורך כל עדותן סיפרו המתלוננות, כל אחת בדרכה שלה, כיצד חששו לחשוף את הפרשה. בין היתר העידה מ' כי חששה לחשוף את הפרשה נוכח תגובתו של אביה שהיה "איש צבא, היה תמיד עם אקדח בבית" (עמוד 72 לפרוטוקול). כאשר נחשפה הפרשה לפני סבתן של המתלוננות, אשר סיפרה על כך לאמן ולאשתו של המערער, העידה ד' כיצד אמה העדיפה לשמור על כך בסוד מאביה כיוון שפחדה מהאופן שבו הוא יגיב (עמוד 27 לפרוטוקול). בדומה, העידה גם מ' על האופן שבו הגיבה אמה לאחר שהפרשה נחשפה:

"ש: אוקי. אז מה היה מאותו רגע, מישהו אמר לכן משהו, דיברו איתכם על זה?

ת: כן אמא שלי כשחזרתי הביתה, אמא שלי דיברה איתי היא אמרה לי להירגע והיא אמרה לי, היא אמרה לי לא לדבר על זה, על זה שהוא (המערער – י.ד.) הוריד את המכנסים כי אבא שלי, אבא שלי יהרוג אותו ושזה לא יקרה עוד פעם ושהוא עזב את הבית וגם דודה שלי יודעת והוא עזב את הבית והם העיפו אותו [...] והיא פשוט הרגיעה אותנו וזהו מאז לא דיברנו על זה יותר" (עמודים 74-75 לפרוטוקול).

39. בית המשפט המחוזי קבע כי כבישת תלונתה של ד' למשטרה אינה מפליאה נוכח בחירת אמה לשמור על הפרשה "בסוד" כאשר גזרה על משפחתה קשר של שתיקה בנוגע למעשיו של המערער (עמוד 38 להכרעת הדין). לאכזבתה של ד' הצטרף גם אביה לקשר שתיקה זה לאחר שנחשף למסמכי הצו הראשון וגילה שד' דיווחה על כך שחוותה התעללות מינית בילדותה (עמודים 65-67 לפרוטוקול). בית המשפט היטיב לתאר את המצב הקשה שנכפה על ד' בציינו כי:

"מד' נדרשו בגרות בגיל וברוח ומידה לא מבוטלת של חוסן נפשי להגיע להבנה מלאה של משמעות המעשים שנעשו בה, וכדי להתגבר על הפחד והמבוכה הכרוכים בהגשת התלונה במשטרה, ומוכנות לעמוד במבחן החקירה והמשפט על הכרוך בהם - אך נראה כי אלו מתגמדים לעומת המחיר שידעה שתאלץ לשלם בדמות הנתק המוחלט ממשפחתה הקרובה" (עמוד 39 להכרעת הדין).

קביעה זו של בית המשפט המחוזי מקובלת עלי. נסיבות אלה יש בהן כדי להסביר את המתיחות בין ד' לבין משפחתה, אף אם זו נובעת גם מחילוקי הדעות בנוגע למערכת הזוגית שניהלה, כפי שטוען המערער.

40. עוד יש להוסיף כי למעשה לא ניתן לומר שד' כבשה לחלוטין דברים בלבה. אין חולק שמשפחתה של ד' נחשפה לפרשה למעלה מעשר שנים קודם להגשת התלונה, זאת בעקבות חשיפת הפרשה לפני סבתן של המתלוננות, וכי מ' ובתו של המערער נחשפו למעשיו של המערער ב-ד' אף מוקדם הרבה יותר. עובדות אלה, כשלעצמן, מעקרות במידה רבה את טענת כבישת התלונה אותה משמיע המערער.

41. בנסיבות אלה, אין בעיכוב במועד הגשת התלונה כדי להטיל דופי במהימנותה של ד'. אשוב ואדגיש, כי בתי המשפט הכירו בכך שיש טעמים שונים בגינם קורבן עבירת מין בוחר לכבש את עדותו, לעתים למשך שנים רבות. סבורני כי במקרה דנן חלק מטעמים אלו באים לידי ביטוי במובהק [ראו: ע"פ 5582/09, פסקה 86 והאסמכתאות שם].

עדות שיטה

42. המערער טוען כי לא נמצאו ראיות המחזקות את גרסתה של ד' לעניין עבירות האינוס והסדום בהן הורשע, ושאינן לראות במעשים המגונים שביצע ב-מ' משום "עדות שיטה" (להלן: עדות השיטה) המחזקת את גרסת ד' לעניין עבירות אלה. דין טענה זו להידחות. שוכנעתי כי חומר הראיות, הכולל את הראיה בדבר עדות השיטה, מבסס מעל ספק סביר את הרשעתו של המערער בעבירות האינוס והסדום. להלן אפרט טעמי.

43. טרם אעבור לבחינת טענת המערער בדבר עדות השיטה, אזכיר כי ככלל אין מניעה עקרונית לבסס הרשעה של נאשם בביצוע עבירות מין על יסוד עדות יחידה של נפגעת העבירה בהתאם לסעיף 54א(ב) לפקודת הראיות, ובלבד שבית המשפט ינמק את החלטתו [ראו: ע"פ 7396/07 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (7.5.2009)], כאשר די במתן אמון מלא ומפורש בגרסת הקורבן כדי למלא אחר חובת הנמקה זו [ראו: ע"פ 433/13 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 45 (2.6.2014)]. ואולם, גרסת ד', הגם שאומצה במלואה ושיש בכוחה לבסס את הרשעתו של המערער, אינה עומדת לבדה. הגעתי לכלל מסקנה כי בנסיבות העניין עדות השיטה עולה כדי ראיה המחזקת את עדותה של ד', זאת נוסף לראיה מחזקת נוספת כפי שיפורט להלן.

44. כידוע, עדות שיטה נועדה לשמש להוכחת היסוד העובדתי של העבירה, והיא מחייבת דרגה גבוהה של דמיון בין המעשים שהעדות הראשית מתייחסת אליהם לבין המעשים אליהם מתייחסת עדות השיטה, שנועדה לחזק או לסייע לעדות הראשית. עם זאת, רמת הדמיון הנדרשת תיבחן אל מול מכלול הראיות והנסיבות. כאשר עדות השיטה היא עדות יחידה לקביעת זהותו של מבצע העבירה, תידרש מידה רבה של דמיון בין העדויות [ראו: עניין קצב, פסקאות 332-333 לפסק דינה של השופטת ע' ארבל]. לעומת זאת, שעה שקיימת עדות מהימנה בדבר זהותו של נאשם בפלילים, אך לעדות זאת נדרש חיזוק או סיוע, רמת הדמיון שתידרש בין העדות הראשית לבין עדות השיטה המסייעת לה תהיה פחותה [ראו: ע"פ 5676/10 שונים נ' מדינת ישראל, פסקה 40 והאסמכתאות שם (23.8.2012) (להלן: עניין שונים); ע"פ 4721/99 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(1) 684, 698 (1999)]. במצב דברים זה, לא נדרשת רמת דמיון גבוהה בין דפוס הפעולה המתואר בעדותם של כל אחד מקורבנות הנאשם, אלא שדי בקווי דמיון כלליים כדי לספק

את דרישת החיזוק או הסיוע [ראו: ע"פ 4583/13 ס' נ' מדינת ישראל, פסקה 54 והאסמכתאות שם (21.9.2015)]. הזדמן לי לעמוד על כך בעבר בהקשר לדרישת התוספת הראייתית במצב שבו עדות קטין נזקקת לסיוע, אולם יפים הדברים גם לענייננו:

"איני סבור שעדות שיטה המשמשת כסיוע (להבדיל כמובן מהעדות הראשית המצביעה על אשמתו של נאשם) צריכה להתייחס לכל פרט ופרט השנוי במחלוקת בין הצדדים [...] תקיפות מיניות מתרחשות בדרך כלל בחדרי חדרים, ולרוב אין להן עדות ישירה מלבד עדות הקורבן. כמו כן, העדתם של ילדים שנפגעו בתקיפה מינית, במיוחד ילדים רכים בשנים, נאסרת לעיתים בידי חוקרי הילדים החוקרים אותם, ולכן עדותם נדרשת סיוע. לפיכך, אם תידרש עדות סיוע המתייחסת לכל פרט מפרטי העבירה, יוכלו עברייני מין שתקפו מינית ילדים להודות במעשים מסוימים ולהפוך פעמים רבות ל'חסונים' מפני הרשעה בביצוע שאר המעשים שעשו בילדים, כיוון שלא ניתן יהיה להביא עדות סיוע המתייחסת ישירות לכל פרט במעשים אלו" [ראו: עניין שונים, פסקה 40].

45. במקרה דנן, המערער הורשע בביצוע מספר מעשים מגונים ב-ד' וב-מ' כמפורט לעיל בכתב האישום. גרעין עדויות שתי המתלוננות דומה עד מאוד, כאשר בית המשפט המחוזי נתן אמון בעדותן של שתי המתלוננות וכאמור לא מצאתי יסוד להתערב בהתרשמות זו. כמו כן, מקובלת עלי קביעתו של בית המשפט כי נוכח הסכסוך והנתק בין המתלוננות במקרה דנן, שעלה מעדויותיהן ובאשר לקיומו אין חולק, מצטמצמת עד מאוד האפשרות לתיאום גרסאות ביניהן, שיכול היה לפגום במשקל הראייתי של עדות השיטה. נוכח כך, יחד עם העובדה שזהות המערער כמי שביצע את העבירות נשוא כתב האישום ידועה בצורה ודאית ואינה נלמדת מעדות השיטה, די בקווי דמיון כלליים בין המעשים שביצע המערער במתלוננות, ושעליהם למעשה אין הוא חולק, לבין עבירות האינוס והסדום שביצע ב-ד', והמיוחסות לו באישום הראשון, על מנת לגבש את עדות השיטה במקרה דנן.

46. גם ללא זהות מוחלטת בין העבירות שביצע המערער בכל אחת מן המתלוננות ניתן להצביע על דמיון רב בדפוסי הפעולה של המערער. מעדויות המתלוננות עולה כי המערער ביצע את מעשיו באופן שיטתי, כאשר המתלוננות ביקרו בביתו, אז היה שווה עם כל אחת מן המתלוננות בחדר חשוך, בזמן שאין איש משפחה בנמצא, ומראה להן את איבר מינו ומבקש מהן לגעת בו (עמוד 49 להכרעת הדין). מ' תיארה דפוס פעולה זהה בגרסתה לזה שתיארה ד' (עמודים 10 ו-69 לפרוטוקול בהתאמה), אשר משתלב ומחזק את גרסתה של האחרונה, והמערער מצידו לא העלה טעם של ממש המצדיק התערבות בממצאים אלו [השוו: ע"פ 5808/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (7.10.2015)]. העובדה שהמערער ביצע עבירות מין חמורות יותר כלפי ד' אינה מנתקת את עדות השיטה הנלמדת מאופן ביצוע עבירותיו כלפי מ'. חומרתן שונה; דפוס פעולתן – אחד הוא.

47. כמו כן, מלבד עדות השיטה, ראיה נוספת מחזקת את עדותה של ד' בנוגע לאחת מעבירות האינוס והסדום שביצע בה המערער. בעדותה תיארה מ' את הדברים הבאים:

"ת. אני יודעת שאני וד' היינו מדברות שהיינו קטנות אז אני יודעת שהוא עשה את אותם דברים.

ש. מה זה אותם דברים?

ת. שהוא גם ביקש ממנה לגעת והוא גם הראה לה והיא אמרה לי שגם פעם אחת הוא ביקש ממנה שתרד לו ולפי מה שזכור לי שהיא אמרה שהיא עשתה את זה, שהיינו מדברות, היינו מדברות על זה וזה, הוא, זה היה כאילו, היה לוקח אותה בנפרד ואותי בנפרד ופשוט היינו מדברות על זה אחרי זה בבית" (ההדגשה שלי, י.ד.) (עמוד 72 לפרוטוקול).

בית המשפט המחוזי ייחס משמעות רבה לדברים אלו של מ' שאישרה כי ידעה במועד קרות המעשים כי המערער פוגע מינית ב-ד' לרבות ביצוע מעשה הסדום בה. דעתי כדעת בית המשפט ואולם, אין צורך להרחיב בעניין זה כיוון שהמערער לא חלק על נכונות הדברים בערעורו וממילא מצאתי כי חומר הראיות מבסס את הרשעתו של המערער בביצוע עבירות האונס והסדום שבאישום הראשון מעבר לספק סביר.

48. נוכח כל האמור לעיל, שוכנעתי כי אין כל הצדקה להתערב בהכרעת דינו של בית המשפט המחוזי. משזו מסקנתי, אעבור עתה לבחינת טענות המערער כנגד גזר דינו.

הערעור על גזר הדין

49. המערער טוען כי עונש המאסר בפועל שהוטל עליו חמור יתר על המידה ועל כן יש להפחיתו. דין טענה זו להידחות. הלכה פסוקה היא כי אין ערכאת הערעור מתערבת בעונש שנגזר על ידי הערכאה הדיונית אלא בנסיבות חריגות, כאשר נפלה בגזר הדין טעות מהותית אשר בולטת על פניה או שעה שהעונש שנגזר על ידה חורג באופן קיצוני מרמת הענישה המקובלת בנסיבות דומות [ראו: ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (29.1.2009); ע"פ 7563/08 אבו סביח נ' מדינת ישראל (4.3.2009)]. איני סבור כי המקרה שלפנינו נופל בגדר אותם מקרים חריגים כאמור, המצדיקים התערבות בגזר דינו של בית המשפט המחוזי.

50. בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתן הרבה של עבירות מין במשפחה ועל החובה "להשיב על עבירות אלו בענישה משמעותית, כגמול על מעשיו של העבריין וכביטוי לסלידתה של החברה ממעשים אלו" [ראו: ע"פ 677/09 פלוני נ' מדינת ישראל (25.10.2009); ע"פ 7461/05 דדוש נ' מדינת ישראל, פסקאות 22-23 (3.4.2006)]. בתי המשפט עמדו על כך כי לא רק שאין להשלים עם פגיעה חמורה בגופן ובנפשן של נפגעות עבירות מין ואלימות, אלא שיש להוקיע מעשים אלו, בין היתר באמצעות עונשים חמורים. כמו כן הודגש כי יש ליתן משקל משמעותי בעת גזירת דינם של עברייני מין לנזק שגרמו לקורבן העבירה ולצללקות שהותירו בנפשו [ראו: ע"פ 8233/05 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (14.8.2008)]. עונש המאסר בפועל שהוטל על המערער הינו חמור, אולם חמורים לא פחות הם מעשיו. המערער ניצל את התא המשפחתי הבטוח, ופגע בנפשות תמימות, רכות בשנים, שצללקות מעשיו מלוות אותן ולא מרפות, והכל לשם סיפוק יצריו המיניים.

51. בענייננו, הנזק החמור שנגרם ל-ד' זועק מהתסקיר שנערך בעניינה וכן ממכתבה. בין היתר עולה כי ד' חוותה זיכרון של פגיעות שאינו מותיר לה פניות רגשית ליצירת קשרים חברתיים: אנשים מהווים איום בעיניה; היא מתקשה לחוש ביטחון אישי; והיא לכודה בתוך עצמה. ניכר כי מדובר בנזק עמוק וקשה שמתקשה להתאחות גם בחלוף זמן רב מהאירועים. כמו כן, מקובלים עלי נימוקיו של בית המשפט המחוזי כאשר נתן דגש מיוחד לפגיעותן של המתלוננות ולניצול החמור של חולשתן; והאופן שבו ניתח את מדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים. בהקשר זה אוסיף כי לטעמי אין לגזור מע"פ 5986/13 גזירה שווה לעניינו של המערער, בניגוד לטענתו. במקרה זה הופחת עונשו של אדם שהורשע בביצוע עבירות מין בקטניות והועמד על 10 שנות מאסר בפועל חלף 12 שנות מאסר בפועל שבית המשפט המחוזי השית עליו. ברם, העניין שנדון בע"פ 5986/13 נבדל מענייננו בשני היבטים מהותיים. האחד נעוץ בכך שהעבירות החמורות שבוצעו בע"פ 5986/13 לא נעשו במסגרת התא המשפחתי; השני נובע מאותן נסיבות מיוחדות לקולא של המערער בע"פ 5986/13, בדגש על גילו המבוגר.

52. סיכומי של דבר, איני סבור כי העונש שנגזר על המערער חורג מרף הענישה המקובל והראוי באופן המצדיק את התערבותנו.

53. טרם נעילה אציין כי המשיבה טוענת שהמערער טרם העביר את מלוא סכום הפיצוי שהטיל עליו בית המשפט המחוזי ל-ד'. המערער טען בתגובה במסגרת הדיון שנערך לפנינו כי הפקיד בקופת בית המשפט המחוזי 13,000 ש"ח. ככל שהדברים נכונים, תעביר מזכירות בית המשפט המחוזי ל-ד' ללא דיחוי את יתרת סכום הפקדון המצוי בקופת בית המשפט. יובהר, אין באמור כדי לפטור את המערער מתשלום מלוא סכום הפיצוי שהושת עליו.

סוף דבר

54. סבורני כי דין הערעור להידחות על שני חלקיו וכך אציע לחבריי לעשות.

ש ו פ ט

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופט מ' מזוז:

אני מסכים לפסק-דינו המקיף והממצה של חברי השופט י' דנציגר, ולתוצאותיו.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' דנציגר.

ניתן היום, כ"ז בכסלו תשע"ו (9.12.2015).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט